

BBABAC-5 22V Bacheloroppgave med forskningsmetode

På hvilken måte kan kravet om profesjonell kjærlighet påvirke skillet mellom det personlige og det private for barnevernsarbeidere?

Universitetet
i Stavanger

DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET

Institutt for sosialfag

Bachelor i barnevern

UIS mai 2022

Antall ord i oppgavebesvarelsen (*forside teller ikke med): 10 911

INNHALDSFORTEGNELSE

1.0 Innledning	3
1.1 <i>Bakgrunn for tema</i>	3
1.2 Presentasjon av problemstilling	3
1.3 <i>Begrepsavklaring og avgrensing</i>	3
1.3.1 Kjærlighet	4
1.3.2 Profesjonell	4
1.3.3 Kompetanse som begrep	5
1.3.4 Omsorg	5
1.4 <i>Formål med oppgaven</i>	8
2.0 Faglig kunnskap	8
2.1 <i>Axel Honneths annerkjennelse teori</i>	8
2.1.1 Kjærlighetsaspektet	9
2.1.2 Rettsaspektet	9
2.1.3 Solidaritetsaspektet	10
2.2 <i>Barnevernspedagogens profesjonelle kompetanse</i>	10
2.2.1 Kompetansetrekanten – en modell for profesjonalitet	11
2.2.2 Personlig kompetanse i praksis	12
2.3 <i>Paternalisme og maternalisme</i>	13
2.4 <i>Relasjoner</i>	15
2.5 <i>Privat og personlig</i>	16
3.0 Metode	17
3.1 <i>Valg av metode</i>	17
3.2 <i>Datainnsamling</i>	19
3.2.1 Inklusjons- og eksklusjonskriterier	20
3.3.0 Utvalgte vitenskapelige artikler	20
3.3.1 «Relasjonen som plattform i møte med ungdom i barnevernet»	21
3.3.2 «Kjærlighet på bestilling»	21
3.3.3 «Relasjoner mellom barn og voksne på barnevernsintusjoner i Norge – vår tids forståelse sett i et historisk perspektiv»	22
4.0 Diskusjon av funn	22
4.1 <i>Tilnærming til miljøarbeid</i>	22
4.1 <i>Et kritisk blikk på den nye lovendringen</i>	23
4.2 <i>Vår tids forståelser sett i et historisk perspektiv: viktigheten av det historiske perspektivet</i>	25
4.3 <i>Personlig utvikling – privatsak eller kompetansekrav?</i>	28
4.4 <i>Kjærlighetskravet</i>	29
5.0 Avslutning	30
6.0 Litteraturliste	32

1.0 INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN FOR TEMA

Gjennom studiet på barnevern har begreper som empati, aktiv lytting, brukermedvirkning og anerkjennelse vært gjennomgående, samtidig har begrepet kjærlighet mer eller mindre vært fraværende gjennom hele studiet. Kjærlighet har plutselig blitt introdusert som en viktig del av den profesjonelle relasjonen i barnevernsarbeid og begrepet har blitt inkludert i barnevernsloven fra og med 2018. Begrepet kommer frem allerede i første paragraf i barnevernsloven og lyder som følger:

§ 1-1.Lovens formål.

Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.

1.2 PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLING

Kjærlighet i en profesjonell setting kan være vanskelig både å forklare og å forstå. Gjennom oppgaven min ønsker jeg å se nærmere på hvordan det nye kjærlighetskravet påvirker skillet mellom det personlige og private og hva som ligger i begrepet kjærlighet. Jeg vil også se på hvilke konsekvenser den profesjonelle kjærligheten kan ha for barnevernsarbeidere.

Derfor er min problemstilling: På hvilken måte kan kravet om profesjonell kjærlighet påvirke skillet mellom det personlige og det private for barnevernsarbeidere?

1.3 BEGREPSAVKLARING OG AVGRENŚING

Problemstillingen min tar utgangspunkt i sosialarbeiderens perspektiv. Gjennom oppgaven ønsker jeg å belyse hvordan det nye kjærlighetskravet kan påvirke skillet mellom det personlige og det private. Jeg vil også se på hvilke konsekvenser den profesjonelle kjærligheten kan ha for barnevernsarbeidere. Jeg skal i tillegg nå legge frem noen avklaringer på begreper jeg har benyttet meg av i problemstillingen min og som kommer til å gå igjen gjennom oppgaven.

1.3.1 KJÆRLIGHET

Kjærlighet er et ord som har mange betydninger. Erich Fromm (1991) viser i sin bok «om kjærlighet» til seks ulike typer kjærlighet; kjærlighet mellom foreldre og barn, broderlig kjærlighet (nestekjærlighet), morskjærlighet, selv- kjærlighet, erotisk kjærlighet og kjærligheten til gud. Fra filosofisk og religiøs sammenheng blir kjærlighetsbegrepet knyttet til ordene eros og agape. Eros er den formen som omhandler erotisk kjærlighet og er ofte forbundet med nære relasjoner mellom foreldre og barn eller kjæresteforhold (Neumann, 2012). Agape retter seg mot «det å ville noe godt for en annen». Denne formen for kjærlighet blir også betegnet som nestekjærlighet, barmhjertelighet eller den altruistiske kjærligheten. Denne formen for kjærlighet handler om omsorg, respekt og forståelse for sine medmennesker samt et ønske om å hjelpe dem i livet (Aamodt, 2014 s. 71). Mens eros handler om nære relasjoner mellom foreldre, barn, søsken og venner, vil agape eller nestekjærligheten vende seg mot fremmede (Fromm, 1991).

1.3.2 PROFESJONELL

Profesjonell blir betegnet av om en person som har tilegnet seg en bestemt fagkompetanse, og som i tillegg har tatt til seg de normene, verdiene, og reglene for den atferden som kjennetegner en bestemt yrkesgruppe. Å være profesjonell vil si man til en viss grad må sette til side private preferanser og meninger, og ta på seg de oppgavene yrkesrollen krever (Røkenes & Hanssen, 2007, s. 224).

1.3.3 KOMPETANSE SOM BEGREP

Begrepet kompetanse er omtalt i boka til Greta Marie Skau ”Gode fagfolk vokser” (2017, s. 57), og betyr sammentreff eller skikkethet. Det å være kompetent definerer Skau som å være kvalifisert eller skikket til det man gjør. Juridisk sett kan det å være kompetent bety to ting:

a) at noen i kraft av sin stilling har *rett*, eller *myndighet* til å gjøre noe

b) at noen har de nødvendige kvalifikasjoner til å fylle en stilling, ivareta bestemte oppgaver eller uttale seg om et spørsmål.

Kompetansebegrepet er med andre ord kontekstuel. Det å være kompetent betyr at man er *skikket* eller *kvalifisert* til det man gjør. Profesjonell kompetanse består da av nødvendige og hensiktsmessige kvalifikasjoner i utøvelsen av et yrke. Kompetansebegrepet kan splittes opp på ulike måter.

1.3.4 OMSORG

Omsorg er et ord som ofte blir nevnt i barnevernsfaglige sammenhenger og er et kjempeviktig begrep i barnevernet. Omsorg skjer i relasjonen mellom mennesker (en relasjonell handling). Relasjon er det forholdet eller forbindelsene mellom mennesker. Omsorg er en verdifull relasjon. I en omsorgsfull relasjon er dere begge aktive deltakere, du som omsorgsgiver og barnet som omsorgsmottaker. Det er bare mottakeren av omsorg som kan si eller uttrykke om det du gjør, oppleves og aksepteres som en omsorgsfull handling (Tholin, 2014, s.219).

Omsorg er når du føler at du er ønsket og velkommen, at det betyr noe at du er der. Det er når du føler at andre aksepterer deg akkurat slik som du er. Du føler at de er oppmerksomme på deg og oppriktig interessert i deg. De lytter og prøver å forstå deg, dine opplevelser, erfaringer og følelser og de respekterer tankene, meningene og følelsene dine. Du opplever at stemmen din teller, og at det du har å si, er viktig for fellesskapet. Omsorg er når du har mulighet til å påvirke og ha innflytelse. Mottar hjelp, støtte og oppmuntring på en slik måte at du føler at andre vil at du skal mestre og lykkes. Du føler deg verdifull (Tholin, 2014, s.225).

I en omsorgsfull relasjon er dere begge aktive deltakere, du som omsorgsgiver og barnet som omsorgsmottaker. Det er bare mottakeren av omsorg som kan si eller uttrykke om det du gjør, oppleves og aksepteres som en omsorgsfull handling. Når du tar initiativ til omsorg, er det viktig at du undersøker om det blir mottatt som omsorg (Tholin, 2014, s.233).

Hvorfor er omsorg viktig? Alle trenger omsorg og omtanke uavhengig av alder og livssituasjon. Barn har grunnleggende behov for omsorg, det er en forutsetning for trygghet og trivsel. Trygghet bidrar til at barnet tør å delta og utforske verden slik at utvikling og læring skjer.

FNs barnekonvensjon understreker at barn skal sikres beskyttelse og omsorg. Det er en rettighet alle barn har. Ifølge lovverket i barnehage og skole/SFO skal barnas behov for omsorg ivaretas i hverdagen. En barne- og ungdomsarbeider har en yrkesetisk forpliktelse til å handle omsorgsfullt overfor alle barn og unge. For å handle omsorgsfullt må du være bevisst ditt etiske og verdimeslige ståsted samt ha et kritisk blikk mot egen praksis.

Hva bidrar omsorg til? Omsorg bidrar til å styrke mange ting, som fysisk beskyttelse. Mennesker er en art som ikke vil overleve hvis vi ikke får hjelp av andre til å dekke våre fysiske behov. Spedbarn klarer seg ikke alene. Små barn trenger hjelp fra andre for å få dekket behovet for mat, søvn og hygiene. For å overleve trenger de at andre sikrer omgivelsene og beskytter dem mot farer. I bunn og grunn handler omsorg om fysisk trygghet og overlevelse, men de senere årene har utviklingspsykologien vist oss at omsorg går langt over den fysiske tryggheten (Ndla, 2020).

Det inkluderer blant annet sosial og følelsesmessig utvikling. Barn trenger nærhet til trygge voksne. Denne nærheten er avgjørende for den psykologiske utviklingen hos barnet. Den har betydning for hvordan barnet oppfatter seg selv, og hvordan det møter verden som et sosialt individ. Barn vil søke etter nærhet og kontakt hos betydningsfulle voksne, spesielt i situasjoner der de er redde, trøtte eller syke. Dette er et biologisk behov alle mennesker har. Barn knytter seg til omsorgspersonene sine og utvikler seg i denne relasjonen. Barnets følelsesmessige og sosiale evner utvikler seg når barnet får knytte seg til stabile og trygge voksne som reagerer sensitivt på barnets behov. Forskning har også vist at uten kontakt med sensitive og omsorgsfulle voksne vil ikke spedbarnets hjerne utvikle seg normalt, selv om det får mat og blir holdt fysisk i live. Uten gode, nære relasjoner har barnet dårlige forutsetninger for god følelsesmessig utvikling. Opplevelsen av at en omsorgsfull voksen passer på, hjelper

til og bryr seg, gjør at barnet skaper en forståelse av hvem det er, hvilken verdi det har, og hvordan det kan være sammen med andre.

Omsorgen påvirker også barnets selvfølelse og psykiske helse. I relasjonen med omsorgspersonene danner barnet en oppfatning av seg selv. Hvordan omsorgspersonene møter barnet og utøver omsorg har dermed mye å si for utviklingen av hvordan barnet ser på seg selv – barnets selvfølelse. Selvfølelse kan beskrives som den verdien du ser i deg selv slik du er, hvor glad du er i deg selv. God selvfølelse bidrar til at barnet føler seg trygg på at det er elsket og er god nok som det er. Å bli sett, forstått og anerkjent av en voksen som er oppriktig nysgjerrig og innstilt på å forstå, gjør at barnet vil føle seg trygg og verdifull. Å føle seg verdifull og ønsket får betydning for barnets psykiske helse (Tholin, 2014, s.230).

Omsorgen er også viktig for tryggheten til barnet. Barn har to grunnleggende behov, det er å utforske verden og det er å ha et sted å hente trøst, beskyttelse og få omsorg. Følelsen av at omsorgspersonen er der uansett, både når barnet trenger trøst og omsorg og når det trenger støtte i utforsking og lek, har mye å si for barnets følelse av trygghet. Tryggheten bidrar til at barnet får en ro inni seg slik at det klarer å være nysgjerrige på verden. Barnet vet at de voksne er der også hvis det skulle trenge hjelp eller beskyttelse. Det tør da å utforske omgivelsene. Når barnet utforsker omgivelsene og deltar i lek og aktivitet, bidrar det til læring og utvikling (Ndla, 2020).

Når barnet opplever trygghet, klarer de å formidle følelsene og behovene sine på en direkte måte som gjør at det er lettere for omsorgspersonen å møte barnet på dette. Barnet har da erfart at omsorgspersonene er innstilt på å forstå dem og gi dem respekt. Samtidig har de erfart at de voksne tar ledelsen og har forventninger til barnet. Det gjør at barnet har en god balanse mellom avhengighet og selvstendighet i forholdet til omsorgspersonene. De søker omsorgspersonen for å få hjelp, men utforsker også fritt og selvstendig når de føler seg trygge (Ndla, 2020).

Som barnevernspedagog er det viktig å forstå at ikke alle situasjoner har universelle svar. Barn er forskjellige og reagerer forskjellig. Det som er bra for et barn, trenger ikke å være bra for et annet. Du må derfor kjenne alle barna like godt og tilpasse omsorgen til det enkelte barnet. Profesjonell omsorg handler ikke om innøvde teknikker og ferdigheter, men handlinger som må tilpasses til det mennesket du møter. Fordi omsorg er en handling du gjør mot en annen, må du tenke på hvordan du opptrer i dette møtet, og hvilke konsekvenser det får for den andre. Du må ta valg og tilpasse omsorgen. Det vil si at du må vurdere hva som

blir best i akkurat den situasjonen du er i. En profesjonell omsorgsarbeider er i stand til å rette oppmerksomheten mot det barnet han eller hun møter, og overveie hvilken handling som vil være til det beste for barnet. Det betyr også at man har evnen til å skille det beste fra det som ikke er godt nok. Det medfører at du vurderer handlingene dine underveis slik at du kan justere til en bedre måte å håndtere situasjonen ved behov. I tillegg betyr det at du klarer å se tilbake på handlingen din og da vurdere om det du gjorde, ble bra for barnet. Du vurderer også om du handlet i tråd med verdier og gjeldende lovverk. Kjennetegn på en profesjonell omsorgsperson er evnen til kontinuerlig kritisk refleksjon, slik at handlingene dine aldri er tilfeldige, men hele tiden basert på etiske og faglige vurderinger (Ndla, 2020).

1.4 FORMÅL MED OPPGAVEN

Formålet med oppgaven blir å avdekke hvilke mulige positive og negative konsekvenser det nye kravet om lovpålagt kjærlighet har for fagutøvelsen til en sosialarbeider i barnevernet.

2.0 FAGLIG KUNNSKAP

I dette kapittelet vil jeg ta for meg teorier jeg mener kan være sentrale og som kan hjelpe meg med å belyse problemstillingen min.

2.1 AXEL HONNETHS ANNERKJENNELSE TEORI

Honneths (2006) anerkjennelses teori er relevant i denne sammenheng fordi kjærlighet er en sentral del i hans teori og kan derfor hjelpe meg å definere kjærlighet som et begrep og betydningen av kjærlighet.

Grunnleggende sett handler anerkjennelse om å respektere den andres opplevelser, følelser, meninger, verdier og ha en rett til å være aktør i eget liv, samt være en verdifull del av et

fellesskap. Axel Honneths (2006) teorier om anerkjennelse bygger på tre perspektiver; kjærlighet, rett og solidaritet. Honneth (2006) sin hensikt bak denne teorien er å kunne forklare de ulike sosiale endringsprosessene i lyset av de normative forandringene som blir nedfelt strukturelt i den gjensidige anerkjennelsesrelasjonen.

2.1.1 KJÆRLIGHETSASPEKTET

I følge Honneth (2006) er kjærlighet en av de tre viktige anerkjennelsesformene som et menneske har behov for å få et uforstyrret selvforhold. Kjærlighet blir beskrevet som den sentrale formen for anerkjennelse (Honneth, 2006, s.208). Kjærlighetsaspektet av anerkjennelse bygger på den emosjonelle relasjon som man oftest finner i familiære forhold og andre nære relasjoner (Honneth, 2006, s.130). Honneth (2006) forklarer at vi skal med begrepet kjærlighet inkludere alle de nære relasjonene, med andre ord de primære, som består av følelsesmessig sterke bindinger mellom få personer som erotiske parforhold, relasjonen mellom barn og foreldre og vennskap. Når en har fått erfare gjennom den gjensidige hengivenheten av kjærlighet innser begge menneskene at de er avhengige av hverandre med hensyn til deres eget behov. Følelser og ens behov kan til en viss grad kun bekreftes gjennom at det blir gjengjeldt eller tilfredsstilt, og derfor må den anerkjennelsen ha en karakter av oppmuntring eller affektiv tilslutning. Kjærlighet som anerkjennelsesform forbereder en form for selvrelasjon der begge menneskene kan få en grunnleggende tillit til seg selv. Anerkjennelsen i slike relasjoner handler om å bli elsket og akseptert som man er, uten at det stilles krav til endring

Å få denne emosjonelle tryggheten, ikke bare fra tidligere erfaringer, men også i ytringen av sine egne behov som den kjærlighetserfaringen bidrar til, utgjør en psykisk forutsetning for å utvikle en form for selvrespekt (Honneth, 2006, s.135).

2.1.2 RETTSASPEKTET

Den andre formen for anerkjennelse i følge Honneth (2006) er gjennom rett. Rettsforholdet skiller seg kraftig fra kjærligheten som anerkjennelsesform. Det å bli anerkjent gjennom rett handler om at ungdommen blir sett på som en borger, med de rettigheter og plikter i samfunnet som dette medfølger (Honneth, 2006, s.138). Via den «generaliserte andres» syn læres det å anerkjenne de andre medlemmene i samfunnet som rettighetsinnehavere, som deretter gjør at en kan forstå seg selv som rettsperson og være sikker på at noen av kravene en har vil bli sosialt oppfylt. Loven gir ulike retningslinjer for hvordan man kan sikre seg former for anerkjennelse. Erfaringer fra rettslige anerkjennelser leder til at mennesker kan forstå handlingene sine som et uttrykk for deres egen autonomi som blir respektert av andre. Selvrespekt har en sterk betydning for rettsforholdet ved at rettigheter kan ses på som sosial respekt. Selvrespekten skaper en bevissthet i mennesket om at de kan respektere seg selv fordi en selv fortjener å bli respektert av andre (Honneth, 2006, s.139).

2.1.3 SOLIDARITETSASPEKTET

For å oppnå et ubrutt selvforhold trenger mennesker ikke bare kjærlighet og rettslig anerkjennelse, men også sosial verdsetting fra fellesskapet. Den tredje og dermed siste anerkjennelsesformen blir kalt for solidaritet. Denne anerkjennelsesformen gjør det mulig for individene å ha en positiv holdning til sine ferdigheter og egenskaper. Solidaritet forutsetter at det er en symmetrisk verdsetting seg imellom hos individuelle mennesker som gir en fellesfølelse (Honneth, 2006, s.139). Denne anerkjennelsesformen gjør det mulig for individene å ha en positiv holdning til sine ferdigheter og egenskaper fordi de blir anerkjent av andre mennesker, og Honneths teori (2006) mener at man kun kan få en følelse av å være verdifull dersom man får denne anerkjennelsen. Menneskers prestasjoner og ferdigheter dømmes intersubjektivt ut ifra hvilken grad de hjelper til med å realisere de kulturelle definerte verdiene i samfunnet. Dermed er det samfunnets kulturelle selvforståelse som legger grunnlag for hvilke kriterier som gjelder for den sosiale verdsettingen av menneskene.

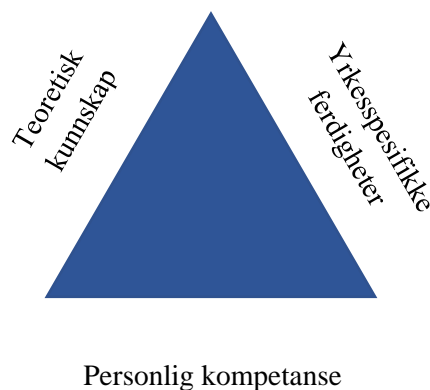
2.2 BARNEVERNSPEDAGOGENS PROFESJONELLE KOMPETANSE

2.2.1 KOMPETANSETREKANTEN – EN MODELL FOR PROFESJONALITET

Teoretiske modeller kan gi forenklete og oversiktlige bilder av en ofte komplisert og uoversiktlige virkelighet. Kompetansetrekanten er i dette tilfellet aktuelt å se nærmere på fordi det handler om å tydeliggjøre og konkretisere profesjonaliteten til en fagutøver, noe som kjærlighetskravet kan være med på å utfordre. Å se nærmere på hva som inngår i det å være profesjonell, ved å bryte ned begrepet og ta det fra hverandre, er det lettere å forstå hva som faktisk er viktig for en sosialarbeider i forhold til kompetanse.

Kompetansebegrep er kontekstuel, det vil si at det kun gir mening i en sammenheng. En samlet profesjonell kompetanse er ifølge Skau delt inn i tre deler. De tre delene består av teoretisk kunnskap, personlig kompetanse og yrkesspesifikke ferdigheter (Skau, 2017, s.58). Denne modellen kan brukes i forhold til ulike fag- og yrkesgrupper for å tydeliggjøre deres profesjonalitet. Den konkrete beskrivelsen av hva som hører til under de forskjellige aspektene vil variere fra yrke til yrke.

Illustrasjon av kompetansetrekanten:

Teoretisk kunnskap består av faktakunnskaper og allmenn forskningsbasert viten. Kjennskap til faglige begreper, modeller og teorier er en del av denne kunnskapsformen. Eksempel på dette er økonomiske og sosiale forhold i samfunnet, helse og sykdom i befolkningen, pedagogikk, historie, etikk osv. Teoretisk kunnskap er allmenn og upersonlig. Den kan være utenat lært, dyptgående, overfladisk, helhetlig eller fragmentarisk. Tradisjonelle akademiske miljøer setter slik kunnskap høyt. Denne type kunnskap foreldes hurtig, det er derfor

paradoksalt at dette er sett på som den mest prestisjetunge formen for kunnskap (Skau, 2017, s. 59).

Yrkesspesifikke ferdigheter omfatter det profesjonsspesifikke håndverket. Praktiske ferdigheter, teknikker og metoder som brukes i utøvelsen av yrket. Eksempel på utøvelse av denne type kunnskap er å bake en kake, snekre en benk eller ta en blodprøve. Denne type kunnskapsform er overveiende praktisk, teknisk og metodisk (Skau, 2017, s. 60).

Personlig kompetanse handler om hvem vi er som personer, både overfor oss selv og i samspill med andre. Personlige kunnskap handler også om hvem vi lar andre få være i møte med oss, og hva vi har å gi på et mellommenneskelig plan. Det er denne siden ved kompetansen som tar lengst tid og utvikle og er mest vanskelig å beskrive. Den personlige kompetansen er en unik kombinasjon av menneskelige kvaliteter, egenskaper, holdninger og ferdigheter. Spesielt i yrker hvor samspill mellom mennesker er viktig, er personlig kunnskap ofte avgjørende for hvor langt man vil kunne nå med sine teoretiske kunnskaper og yrkesspesifikke ferdigheter. Vi bruker vår personlige kompetanse både som privatpersoner og som yrkesutøvere, men på forskjellige måter, men kjernen, altså empatien og kjærligheten, er den samme (Skau, 2017, s.61).

2.2.2 PERSONLIG KOMPETANSE I PRAKSIS

Personlig kompetanse er ingen monolittisk enhet, altså én fast masse. Den er en samling av nyanser og aksepter som brytes mot hverandre, går over i hverandre og utfyller hverandre (Skau, 2018, s.70). Det finnes i dag ikke noe enhetlig og allmenngyldig begrepsapparat som favner denne kompetanseformen, men det er både mulig og nødvendig og utvikle vår evne til å sette ord på hvilke sider ved personlig kompetanse vi trenger for å utføre ulike typer arbeid og oppgaver, og å fordype vår forståelse av dem (Skau, 2018, s.71).

Som en del av utforskningen av begrepet personlig kompetanse har Greta Marie Skau utarbeidet en oversikt over eksempler på denne kompetanseformen med særlig vekt på yrkesrelevante trekk. Oversikten er verken uttømmende eller entydig, men skal være til hjelp for videre diskusjon og bevisstgjøringsarbeid. Listen inneholder rundt 70 punkter, noen av punktene på denne listen er: menneskelig varme, selvstendig i tanke og handling, evne til å

være ydmyk, evne til å skille mellom sak og person, utholdenhet og tålmodighet, god kjennskap til seg selv, evne til å tåle raushet, evne til å stole på andre, forståelse for andre kulturer og evne til å lede seg selv og andre (Skau, 2018, s. 73). Hvilke av disse uttrykkene for personlig kompetanse er så viktigst for ulike typer arbeid? Ulike personer vil gi ulike svar på dette spørsmålet, og svarene vil variere både fra yrke til yrke og fra situasjon til situasjon. Ved å studere oversikten kan vi likevel skille ut en grunnstruktur som består av:

Et <i>kunnskapsspekt</i> : personlig, erfarings basert viten, bearbeidet livserfaring
Et <i>etisk aspekt</i> : verdier og holdninger
Et <i>handlingsaspekt</i> : individuelle handlingsdisposisjoner og væremåter
Et <i>ferdighetsaspekt</i> : personlige evner og ferdigheter
Et <i>fysisk aspekt</i> : kroppslige egenskaper og kjennetegn
Et <i>personlighetsaspekt</i> : relativt stabile personlighetstrekk og egenskaper

Oppsummert er personlig kompetanse vanskelig å definere, dokumentere, avgrense og måle. Det er en form for kompetanse som tar tid å utvikle; tid i dette tilfellet er en positiv og nødvendig faktor. Personlig kompetanse kan ikke gå ut på dato, men derimot vil den forfalle dersom vi slutter å bry oss om den. Den personlige kompetansen utvikles gjennom hele livet og vi blir derfor aldri utlært. Det vil si at det er en form for kvalifisering som det verken finnes en fasit eller gitte grenser på forhånd. Det er heller ikke mulig å utvikle personlig kompetanse separat fra vårt private liv og skillet mellom privat og offentlig har liten betydning. Men det betyr ikke at vi bruker den personlige kompetansen likt i private sammenhenger som i yrkesmessige sammenhenger.

2.3 PATERNALISME OG MATERNALISME

Ved innføringen av lovpålagt kjærlighet argumenteres det med at sosialarbeideren oftest er kvinne og at kjærlighet ofte er noe som er forbundet med en kvinnelig væremåte og at det

faller naturlig for kvinner å gi kjærlighet. Å argumentere for en lovendring basert på at et yrke har overvekt av et spesifikt kjønn kan være skadelig fra både et likestillingsperspektiv, men også fra et generelt perspektiv. Maternalisme er et ord som er forbundet med en kvinnelig væremåte og paternalisme er et ord som er forbundet med mannlig væremåte. Ser man nærmere på disse begrepene vil man se at det ikke er en forsvarlig måte å argumentere fordi man for det første insinuerer at menn er kalde og ikke i stand til å gi kjærlighet, men også at alle kvinner skal passe inn i en forventning fra samfunnet om at kvinner er varme vesen som oser av kjærlighet når realiteten er at begge kjønns væremåter har negative sider. Derfor, ved å definere begrepene paternalisme og maternalisme vil man kunne ha en mer nøytral tilnærming til kjønnsroller innenfor helsevesenet.

Begrepet paternalisme er knyttet til en bestemt fortolkning av mannsrollen og forbindes gjerne med maktbruk, kontroll, formynderi og dominans. Paternalismens kvinnelige motstykke, maternalismen, er ikke alltid like synlig. Mange opplever den dessuten som mindre provoserende. Men i relasjoner mellom klient og hjelper er kvinnelige former for dominans og kontroll like skadelige som mannlige (Skau, 2018, s.40).

På latinsk stammer paternalisme fra ordet «pater», som betyr far, og ordet «mater», som betyr mor. Enten man velger en paternalistisk eller en maternalistisk grunnholdning overfor andre mennesker, gjør man krav på en overordnet posisjon i forholdet mellom partene. Begrepet står dermed i motsetning til viktige verdier i barnevernet/helsevesenet som likeverd, frigjøring og autonomi. Både paternalisme og maternalisme bygger på en umyndiggjøring av andre. Det at begrepet henviser til hvert sitt kjønn betyr ikke at bare menn kan opptre paternalistisk, eller at bare kvinner kan opptre maternalistisk (Skau, 2018, s.41). Paternalisme og maternalisme er ofte godt skjulte former for profesjonelt hovmod og maktarroganse. Forkledt som omsorg, ansvarsbevissthet eller selvoppgivelse, kan slike holdninger være vanskelige å avsløre og enda vanskeligere å avvise fordi man ofte er i en sårbar situasjon i kontakt med disse instansene. Et typisk eksempel på et yrke hvor paternalismen står sterkt er leger, fordi legen ofte vet bedre enn pasienten kan legen innføre tiltak som er mot pasientens vilje og forsvare det med at han/hun gjør det som er best for vedkommende. Etter hvert som flere stiller seg kritisk til den gamle rollemakten, er også denne bastionen for paternalistisk og maternalistisk herredømme i ferd ved å røkkes. Likevel vil det ikke være enkelt å erstatte hierarkiske grunnholdninger innenfor hjelpende yrker med likeversorienterte, fordi verdier som likeverd og autonomi står i klar motsetning til et hjelpeapparat som er bygget opp hierarkisk. Denne strukturen legger føringene for samhandlingene mellom klient og hjelper. Mange mener nå at paternalismens

tid er ugjenkallelig forbi og at profesjonsutøvere ikke bør stå i veien for sine brukeres lovfestede, frigjørende og etisk definerte autonomi (Skau, 2018, s. 44).

2.4 RELASJONER

Relasjonell kompetanse er sentralt i arbeid med andre mennesker. Idealet for hva slags relasjon man skal etterstrebe mellom behandler og pasient eller mellom terapeut og klient, har ikke alltid vært det samme og er fortsatt i endring.

Lenge representerte det klassiske bildet av Freud, sittende ved hodeenden av den liggende pasienten, et ideal om opphøyede, distanserte, objektive ekspertene som kunne forstå og trenge inn i de innerste tanker til pasienten. I dag representerer sosialkonstruksjonismen et motsatt ytterpunkt. Idealet er å skape en samtale på likeartede premisser, der behandlerens ekspertise og forforståelse kan betraktes som en trussel mot den gode og åpne samtalen mellom hjelper og klient. Men mellom disse ytterpunktene finnes det mange nyanser (Tjersland et. Al., 2018, s. 134).

Om samspeillet mellom to eller flere personer oppleves som positivt, er avhengig av om partene klarer å regulere sin væremåte slik at begge parter har positivt utbytte av situasjonen (Gundersen, 2006, s.34). I sosialt arbeid snakkes det ofte om det første møtet. Det første møtet har stor betydning. Inntrykkene klienten sitter igjen med etter dette, kan skape forskjellen på om tilbudet blir tatt imot eller ikke, om klientene kommer tilbake og om hjelperen blir møtt med skepsis eller åpenhet i fortsettelsen, men tiden er en faktor i relasjonsarbeid som vi ikke kommer utenom. Det er bekymringsfullt når det settes trange tidsrammer for behandlingen av sårbare klienter. Det kan ta lang tid å bli en person for en annen som denne ønsker å strekke seg mot.

Det finnes et helt knippe av sentrale redskaper som sosialarbeideren har til rådighet i tilnærmingen til den andre og metodene er i praksis innvevd i hverandre. Når de fremstilles adskilt, er det med hensikt å oppnå bevisstgjøring og refleksjon rundt de særegne sidene ved de enkelte elementer. Et overordnet begrep som kan brukes for barnevernspedagogens

oppgave er utviklingsstøtte, men i dette begrepet ligger både inn toning, empati, speiling, bekreftelse, aksept, støtte, oppmuntring og håp (Tjersland, et. Al., 2018, s.135). For å kunne utvikle oss følelsesmessig, kognitivt og sosialt, er vi avhengig av stimulering og innspill fra andre mennesker. Vi trenger å bli sett, hørt og tatt på. Vi trenger omsorg, bekreftelse, innlevelse, kjærlighet og hjelp til å fortolke oss selv i omverden. Vi får ikke alt dette i alle relasjoner vi inngår i, men skal den andre bli viktig for oss, må vi berøres av noe av dette (Tjersland, et. Al., 2018, s. 124).

2.5 PRIVAT OG PERSONLIG

For en person i en hjelperolle er taushetsplikten viktig og man skal skille mellom det som er privat og personlig. Hvor går grensen på hva som er greit og ikke greit, for å få en bedre forståelse av dette er det hensiktsmessig å se nærmere på privat og personlig som begrep.

Nortvedt mener at den største forskjellen på den personlige og den private væremåten omhandler hva som motiverer disse to typene omsorg (2001, s.45). Den profesjonelle omsorgen er motivert av en sosial forpliktelse om å ivareta brukerne man arbeider med, i tillegg til at man ofte er bundet opp mot yrkesetikk og lovverk (Nortvedt, 2001, s.46). Selv om det å være privat ikke alltid strider mot lovverket, kan det likevel være uhensiktsmessig overfor ungdommene ettersom det ikke er tjenlig for dem (Røkenes og Hanssen, 2012, s.247). Det kan også være mot sin hensikt dersom de ansatte ikke tør å være seg selv i frykt for å bli for private (Røkenes og Hanssen, 2012, s.248). Med dette kan de ansatte risikere å holde ungdommene på avstand ved å holde profesjonaliteten foran seg som et skjold (Røkenes og Hanssen, 2012, s.248).

Skau (2018) beskriver personbegrepet som en bro mellom det individuelle og felleskapet. Og det innebærer at forandrings og vekst. Personen er levende og foranderlig, en helhet av tanker, følelser og kropp i bevegelse. Helstøpt, men ikke støpt i jern. Det personlige er en del av den gode profesjonaliteten, hva så med «det private»? Hun beskriver det private som et sosialt definert rom, et domene som lar seg skille fra det vi kan kalle det offentlige rom eller domene. Som en profesjonsutøver opptrer man alltid i det offentlige rommet, selv når vi rent fysisk befinner oss på noens private livsarena. Hun ber oss om å tenke på det personlige som en kvalitet ved vår væremåte og kontakten med andre. Motsettelsen til «personlig» er

«upersonlig». Vi får da to ulike motsetningspar. Det ene skiller mellom to sosiale rom: *privat* – *offentlig*. Det andre skiller mellom to relasjonskvaliteter: *personlig* – *upersonlig* (Skau, 2018, s.46). Personlige væremåter forbindes ofte med den private sfæren, og den upersonlige med den offentlige. Private og offentlige sammenhenger krever forskjellige måter å være personlig på. Noen væremåter hører hjemme i den private sfæren, andre i definert, og regulert gjennom en rekke uskrevne normer (Skau, 2018, s.47).

Personlig kontakt trenger ikke å bety at man skal opptre på private måter i ikke private sammenhenger. Slik opptreden kan være like krenkende som det å ikke være villig til å møte noen på et menneskelig plan. Forholdet mellom det private, det personlige og det profesjonelle har å gjøre med både tema og intensjonalitet: Verken når det er profesjonutøverens private liv som blir det sentrale for samhandlingen, eller når en fagperson bringer inn privat stoff først og fremst for å dekke egne behov, opptrer vedkommende profesjonelt (Skau, 2018, s.48).

For å virkelig kunne tjene andre må vi være i stand til å skille mellom oss selv og andre, egne behov og andres, egne oppfatninger og andres. Som yrkesutøver er det en del av vår profesjonelle kompetanse å kunne skille mellom et «jeg» og et «du». Først når vi er i stand til det vil vi kunne la våre handlinger og avgjørelser tjene andre. Et slikt skille står ikke i motsetning til nær og ekte menneskelig kontakt. Det er tvert imot en forutsetning. Det er ikke alltid lett å vite hva det vil si å være profesjonell (Skau, 2018, s.48). Den rådende profesjonelle etikken bygger på en grunnleggende ulikeverdige rollefordeling mellom klient og hjelper, samtidig som den utfordrer profesjonsutøvere til å etterstrebe en mest mulig likeverds orientert relasjon med sine klienter (Skau, 2018, s.49).

3.0 METODE

3.1 VALG AV METODE

Det er viktig å forstå sammenhengen mellom problemet som skal løses og valget av metode fordi metoden er redskapet vårt i møte med noe vi vil undersøke. Metoden hjelper oss til å

samle inn data. Dataen er den informasjonen vi trenger til undersøkelsen, dette kalles metodeorientering (Dalland, 2020, s.54). Valget av metode innebærer overveielser mellom det man anser som den ideelle fremgangsmåten, og det som faktisk er gjennomførbart. Dette må vurderes på grunnlag av flere faktorer som hvilke spørsmål forskeren behersker, økonomiske betingelser, etikk og det må være innenfor en realistisk tidsramme (Dalland, 2020, s.56). Valget av metode vil påvirke resultatet av oppgaven.

De forskjellige metoderetningene har egne karakteristiske trekk. Det finnes kvalitativ metode som går i dybden. Kvalitativ metode tar for seg noe som ikke kan måles med tall, men tar sikte på å fange opp andres mening og opplevelse. I en kvalitativ undersøkelse vil forskeren være tett på feltet og har mange opplysninger om få undersøkelsesenheter. Intervjuene har fleksible svaralternativer og ukonstruerte observasjoner. Forskeren ser på fenomenet innenfra, derfor må forskeren erkjenne påvirkning og delaktighet (Dalland, 2020, s.55). En slags opposisjon til kvalitativ metode er kvantitativ metode.

Kvantitativ metode tar for seg bredden. Kvantitativ metode er bra for å måle ting som kan tallfestes og måles (Dalland, s. 55, 2020). En vanlig måte å utføre en kvantitativ undersøkelse på er gjennom spørreskjema med få spørsmål og faste svaralternativer. Forskeren skal tilstrebe nøytralitet og avstand til feltet og datainnsamlingen skjer uten direkte kontakt med feltet.

I min oppgave har jeg valgt å bruke litteraturstudie som metode. Etter å ha samlet inn litteratur, lest den og tolket den, skal jeg forsøke å svare på problemstillingen min. I en litteraturstudie er det litteraturen du studerer, altså det som allerede er undersøkt og skrevet om virkeligheten (*empirien*) av artikkelforfatteren (Støren, 2013, s.16). Metoden i litteraturstudien handler om å søke etter vitenskapelige originalartikler i relevante databaser. Metodekunnskapene i en litteraturstudie handler altså om egen informasjonskompetanse. Du må selv velge hvilke søkeord du skal bruke for å finne frem til spesifikke temaer. Dette kan også kalles inklusjonskriterier og eksklusjonskriterier, det vil si hvilke faktorer du tar med eller utelukker i prosessen ved å finne relevante vitenskapelige artikler. Eksempel på en inklusjonskriterie er språk og tidsrom. Eksempel på et eksklusjonskriterium er oversiktsartikler (Støren, 2013, s.37-38). En vanlig litteraturstudie kan inneholde opp til 16 artikler, mens en

studentoppgave bør ha mellom 3-6 artikler (Støren, 2013, s.37). Jeg valgte denne metoden basert på hva jeg mener er hensiktsmessig for å svare på problemstillingen min og hva som er realistisk å gjennomføre i løpet av den gitte tidsrammen, som i dette tilfellet er i underkant av 5 måneder.

Dersom jeg skulle ha valgt en annen metode enn litteraturstudie tror jeg at kvalitativ metode ville vært det beste alternativet. Jeg tror ikke kvantitativ metode hadde fungert like godt. Grunnen til dette er fordi problemstillingen min bygger på noe som er personlig mens kvantitativ metode fungerer bedre for å avdekke målbare faktorer og tar sikte på å ha en fjernhet fra feltet. Sett at jeg hadde valgt kvalitativ metode som min metode ville fysisk møte med intervjuobjekt vært viktig for meg som forsker, noe som kunne blitt vanskelig å gjennomføre med tanke på at verden er under en pandemi som krever sosial distansering for å forhindre smittespredning. Et alternativ til fysisk møte er videomøte, men det er flere ulemper ved videomøte som kan føre til feilkilder, for eksempel er det ingen reell øyekontakt gjennom en skjerm. Et intervju er alltid mer enn det som sies med ord. Intervjuet inneholder opplysninger på mange plan. Kroppsspråket kan være med på å understreke eller svekke utsagn. Observasjonene må settes inn i en sammenheng der de er med på å utdype eller tolke det som blir sagt. Ofte kan vi ikke høre det, men ansiktsuttrykket kan fortelle at noe for eksempel er ironisk ment (Dalland, 2020, s.92).

3.2 DATAINNSAMLING

Søkene ble gjennomført i en periode fra 29.januar til 17.februar i databasen «Idunn». Det ble søkt etter vitenskapelige artikler som er fagfellevurderte tidsskrifter på norsk og ikke eldre enn 5 år. Jeg har også brukt noe pensum fra studiet og brukt andre sine kildelister for å finne frem til relevante artikler og definisjoner på ord og begreper som trenger å defineres i denne oppgaven. Gjennom å lese andres litteraturlister fikk jeg også sett hvilke kilder som ofte benyttes, og som dermed kan regnes som pålitelige. I starten brukte jeg databasen «Scopus» som er en engelsk database, men her fant jeg lite til ingen relevante artikler. Grunnen til dette tror jeg er fordi at kjærlighetskravet er et norsk fenomen. Søkeordene jeg benyttet var «profesjonell i barnevernet», «kjærlighet barnevern», «barnevern» og «privat profesjonell

personlig». For å unngå for mange irrelevante resultater på søket mitt og for å få mest mulig relevante artikler frem valgte jeg å bruke inklusjons- og eksklusjonskriterier.

3.2.1 INKLUSJONS- OG EKSKLUSJONSKRITERIER

Inklusjonskriterier i dette tilfellet var å velge hvilke type artikkel og da krysset jeg av på forskningsartikkel. Eksklusjonskriteriet var å utelukke artikler som var eldre enn 2017, altså ikke eldre enn 5 år. De fleste relevante artikler var uansett fra 2018 til 2022, dette tror jeg kan ha med at Barnevernloven ble i 2018 endret til å inkludere begrepet kjærlighet, og at dette først da satte i gang en offentlig debatt. Andre eksklusjonskriterier var å velge nøkkelord, spesielt i søkene som var litt mer generelle. Et eksempel var i søket: «privat profesjonell personlig», her fikk jeg opp 347 resultater, så derfor valgte jeg å huke av nøkkelordet barnevern for å unngå irrelevante artikler. Denne prosessen gjorde jeg med alle søkene mine, for så å lese sammendragene på de mest relevante artiklene. Da satt jeg igjen med 34 artikler som jeg trodde kunne være relevante, men etter å ha lest sammendragene på disse, så jeg at mange av de ikke ville fungere for min oppgave. Da eliminerte jeg dem som ikke var relevante i det hele tatt, og satt da igjen med 7 artikler. Det vil si at jeg hadde eliminert 27 artikler ved hjelp av å lese sammendragene. Til slutt leste jeg gjennom alle disse 7 artiklene to ganger hver, som til slutt gjorde at jeg plukket ut 3 artikler som jeg skulle bruke i oppgaven min basert på at de var innenfor korrekt tidsrom, korrekt tema, de var vitenskapelige og de var oversiktlige.

3.3.0 UTVALGTE VITENSKAPELIGE ARTIKLER

Under de første søkene før jeg hadde brukt inklusjons- og eksklusjonskriteriene. Dette var de tekstene jeg satt igjen med da:

1. *Relasjonen som plattform i møte med ungdom i barnevernet* av Veronika Paulsen, Jørn Are Aune, Jan Karle Melting, Otto Stormyr og Berit Berg i 2017.

2. *Kjærlighet på bestilling* av Cecilie Basberg Neumann i 2021.
3. *Relasjoner mellom barn og voksne på barnevernsintutisjoner i Norge – vår tids forståelse sett i et historisk perspektiv* av Marianne Buen Sommerfeldt i 2019.

3.3.1 «RELASJONEN SOM PLATTFORM I MØTE MED UNGDOM I BARNEVERNET»

Den første artikkelen valgte jeg fordi den tar opp erfaringer fra et sted som kalles Gartnerhaugen som er et tilbud Trondheim kommune har. Både ungdommenes og de ansattes perspektiv kommer frem. Forfatteren av artikkelen ønsker å understreke at artikkelen skal snakke til ungdom istedenfor om ungdom med et mål om at det skal bli lettere å være aktivt deltakende i sitt eget liv og ha innflytelse over sitt eget liv, dette kommer også frem i språkbruken i artikkelen. Det er ikke brukt vanskelig fagspråk i teksten noe som gjør budskapet veldig enkelt å forstå. Intervjuene i teksten gjør at du kommer tett på både de ansatte og ungdommene. Forfatter har her gjort kvalitative intervjuer av 22 av ungdommene som er tilknyttet Gartnerhaugen. Grunnen til jeg valgte denne artikkelen er fordi den er fra 2017, som er året før det lovpålagte kjærlighetskravet kom og tenkte derfor at den kunne være interessant i forhold til dette. (Paulsen, 2017).

3.3.2 «KJÆRLIGHET PÅ BESTILLING»

Den andre artikkelen tar for seg begrepet kjærlighet som en rettsliggjort verdi og etisk ideal for profesjonsutøvere i barnevernet gjennom inkluderingen av begrepet i barnevernlovens formålsparagraf §1.1 i 2018. Den gradvise implementeringen av kjærlighet som profesjons etiske ideal skjer blant annet som svar på de vedvarende akademiske og offentlige kritikkene av barnevernets krenkende praksiser (Neumann, 2019). I hovedsak problematiserer forfatteren innføringen av den nye paragrafen.

3.3.3 «RELASJONER MELLOM BARN OG VOKSNE PÅ BARNEVERNINSTITUSJONER I NORGE – VÅR TIDS FORSTÅELSE SETT I ET HISTORISK PERSPEKTIV»

Den tredje artikkelen tar for seg barnevernet i et historisk perspektiv over en periode på rundt 100 år. Artikkelen argumenterer for at det relasjonelle møtet mellom ansatte og ungdommer på barneverninstitusjoner er formet og betinget av ideologier, politiske føringer og faglige perspektiver i en gitt historisk og geografisk kontekst. Artikkelen utforsker hvordan planer for barneverninstitusjoner skaper et handlingsrom og samtidig legger rammer for sosialt arbeid ved barneverninstitusjoner i dag. Forfatteren har sett på institusjonsplaner for tre barneverninstitusjoner og hvordan barnet posisjoneres i disse tekstene, og deretter sett dette i lys av planer fra rundt 1850- og 1950-tallet. Hvordan tekstene posisjonerer barnet, åpner for bestemte praksiser, og gjennom et historisk perspektiv kommer det frem hvilke muligheter og begrensninger som kan følge av nåtidige forståelser av barnet (Sommerfeldt, 2019).

4.0 DISKUSJON AV FUNN

I dette kapitlet som er drøftingsdelen vil jeg presentere funnene som er relevante for problemstillingen. Dette gjøres ved å prøve å diskutere funnene opp mot de presenterte teoriene og undersøkelsene og se problemstillingen fra ulike perspektiver for å skape en sammenheng. Til slutt håper jeg dette resulterer i en form for konklusjon eller svar på problemstillingen.

4.1 TILNÆRMING TIL MILJØARBEID

Artikkelen om Gartnerhaugen illustrerer at påvirkningen mellom fagperson og bruker går begge veier, og at de som fagpersoner også påvirkes av ungdommene de møter og ungdommens liv. En del av filosofien deres er at man som fagperson lærer, preges og blir berørt av møtene med ungdommene og deres familier, uansett hvilke metoder man jobber

etter. Derfor fokuserer Gartnerhaugen på at de ansatte skal være bevisst hva som skjer med den enkelte fagperson, hvilke følelser som kommer frem, og hvilken gjenklang i eget liv møtet med ungdommene gir. De indre prosessene hos de ansatte som fagpersoner preger alltid deres væremåte i møte med ungdommene, og kunnskap og bevissthet om dette kan være hjelpsomt i endringsarbeidet med ungdommene. De har søkelys på utfordringene de profesjonelle opplever med å inngå i nære og tette relasjoner med ungdommer, der forholdet mellom nærhet, distanse og profesjonalitet er et tema. Gartnerhaugen er opptatt av at det å skape en relasjon er en prosess som krever engasjement og gjensidighet, og fokuserer derfor på at den enkelte miljøterapeut/ansatte skal ha frihet til å bruke seg selv som redskap.

Når ungdommene skal beskrive kvalitetene hos ansatte som lykkes med å skape gode relasjoner, beskriver de ansatte som anerkjenner dem gjennom å lytte til dem, som tar avgjørelser uten å nedvurdere ungdommenes mening, som ikke bare antar at de vet hva som er barnas/ungdommenes beste, og som støtter og veileder dem i beslutninger. Når ungdommene derimot snakker om dårlige relasjoner, beskriver de ofte at de blir behandlet som saker, ikke personer, og at de ikke blir lyttet til, som vi også ser av sitatet innledningsvis. Ansatte som oppleves som distanserte og kun er opptatt av læreboka, inngir ikke tillit hos ungdommene. Gjennom artikkelen synliggjøres tre elementer som er spesielt viktige i relasjonsarbeid i møte mellom ungdom og ansatte: 1) Å møte ungdommene «der de er», 2) Gi ungdommene mulighet for medvirkning i eget liv og beslutninger om eget liv, og 3) Gjensidighet i relasjonen (Paulsen, 2017).

Ut ifra det artikkelen beskriver virker det som Gartnerhaugen presenterer en ideell måte å jobbe på som både de ansatte og ungdommene trives med. Artikkelen er fra 2017 så det vil si at dette gjorde de allerede før den nye lovendringen kom. Ungdommene beskriver det som har fungert med dem, og det har det ingenting med mangel på kjærlighet å gjøre, derimot går det mer på ting som medvirkning. Dermed virker det mer som utfordringene til barnevernet går på det strukturelle/byråkratiske enn mangelen på kjærlighet.

4.1 ET KRITISK BLIKK PÅ DEN NYE LOVENDRINGEN

Neumann peker på en rekke faktorer som problematiserer den nye lovendringen. Selv om det er forandringsfabrikken som stod i front for den lovpålagte kjærligheten, påpeker hun at det ikke er forandringsfabrikken hun retter sin kritikk mot, men statens styring av barnevernsfeltet.

Hun uttrykker en bekymring for den belastningen et slikt følelseskrav vil kunne medføre for barnevernsarbeidere, og hvilke muligheter og begrensninger maktulikhet og relasjonenes kortvarige karakter mellom barn og barnevernsarbeidere la på krav om følelser. Hun er også bekymret for at kravet, både i seg selv og på sikt, kunne åpne for en de-profesjonalisering av det barnevernsfaglige arbeidet. Svaret hun fikk på det var at kravet om kjærlighet må forstås i lys av kvinnedominansen i de barnevernsfaglige, og de historiske forutsetningene for kvinners mobilisering til omsorgsarbeid i arbeidslivet. Denne mobiliseringen skjedde i stor grad gjennom omformingen av omsorgsarbeidet som tradisjonelt hadde vært, og fortsatt sees som, kvinners hovedansvar: fra å være et privat og ulønnet anliggende i familien, til å inkludere lønnsarbeid i offentlig regi. Men som vi så på tidligere i teksten er ikke en kvinnelig tilnærming på hjelperens rolle svaret på alle problemer. Maktmisbruk kan fortsatt foregå forkledd som maternalisme. Å argumentere for en lovendring med at det er overvekt av et kjønn jobber også i motsatt retning av likestilling og å rekruttere menn i helsevesenet. Spesielt for ungdom på institusjon vil det være fordelaktig å ha mannlige forbilder.

Noe av bakgrunnen for kjærlighetsbegrepets inntreden i barnevernet er den vedvarende offentlige og akademiske nasjonale og internasjonale kritikken av barnevernets praksiser. Disse kritikkene handler om at barnevernet gjør for mye eller for lite, reagerer for sent eller for tidlig, i for liten grad oppfylder barns og deres familiers rettigheter, yter hjelp som ikke virker, og heller enn å hjelpe forsterker og sementerer sosial ulikhet. En del barn som er i kontakt med barnevernet, har ikke mottatt god nok omsorg, eller kjærlighet, av sine foresatte. De har blitt sviktet av sine omsorgspersoner, og flere har også blitt sviktet av barnevernet når barnevernet, på vegne av staten, har gått inn i familien og overtatt omsorgen for barna. Når staten så går inn og overtar omsorgen for barn som ikke har fått god nok omsorg hjemme, slik den har rett og plikt til etter barnevernloven av 1992, vil enkelte derfor mene at det følger logisk at dette innebærer at den også har ansvar for å gi barn den kjærligheten de ikke har fått tidligere. Men slik Neumann ser det, er det stor forskjell mellom å tillate kjærlighet og å kreve kjærlighet. Det er også slik at barn som har opplevd omsorgssvikt ikke nødvendigvis har hatt

foreldre som ikke følte eller viste kjærlighet ovenfor dem, kjærligheten gjør ikke opp for manglende omsorg.

Neumann frykter at ved innføring av lovpålagt kjærlighet settes den kunnskapen som allerede finnes til sides og beskriver det som ahistorisk. Hva den profesjonelle faktisk føler, er etter hennes syn en privatsak. Men mener at det som er viktig, er at den profesjonelle legger vekt på å utøve godt og kompetent arbeid, og er seg bevisst sitt ansvar for den andre. Gjennom Forandringsfabrikkens begrepsbruk som «varme og trygge voksne med varme hjerter» er den kjærlighetsforståelsen som legges til grunn, den personlige og foreldreliknende kjærligheten. Problemet med dette er at det ikke bare settes en parentes rundt den omfattende fagutviklingen som har skjedd i barnevernet de siste femti årene, og som er knyttet til at barnevernsarbeideres skal ha kunnskap fra en rekke faglige disipliner som inkluderer juss, psykologi, sosial pedagogikk, sosiologi, miljøterapi og aktivitetsfag. Det settes også en parentes rundt det selv-arbeidet, og det profesjonelle utviklingsarbeidet, som må gjøres for å bli en trygg og kompetent fagperson som orker å stå i det krevende arbeidet over tid. Hun mener at vektlegging av at barn trenger kjærlighet kan fortrenge dette vanskelige og vedvarende arbeidet med å bli kjent med seg selv for å kunne være en god hjelper for andre, når kjærlighet så eksplisitt knyttes til personlige holdninger og egnethet.

Når staten nå stiller seg bak kjærlighet som løsningen på relasjonelle og faglige utfordringer i barnevernet, er det ikke umulig å tenke at kravet vil kunne innebære en tilbakevending til idealer om at den ubetalte omsorgen, der privatpersoner gir av sin tid og kjærlighet til mennesker som trenger hjelp og støtte, vil utfordre den kunnskapen og de praksisene som inngår i det profesjonelle arbeidet (for eksempel det selvrefleksive arbeidet med kunnskap om traumer, samfunnsforhold, juss osv.). Spørsmålet er dermed om vi ser en vending tilbake til filantropiske idealer for kvinners sosiale initiativer fra midten av 1800-tallet, hvor argumentet mot kvinners mobilisering til omsorgsyrker og lønnet arbeid nettopp var at den private omsorgen i «ekte relasjoner» var bedre enn den offentlige (Neumann, 2021).

4.2 VÅR TIDS FORSTÅELSER SETT I ET HISTORISK PERSPEKTIV: VIKTIGHETEN AV DET HISTORISKE PERSPEKTIVET

Å leve med og i forandring er en sentral del av det å leve. Dette er ikke et nytt fenomen og allerede 500 år før Kristi fødsel sa filosofen Heraklit at «vi går aldri ut i den samme elva» som betyr at alt er hele tiden i bevegelse. Men på mange måter kan man også si at det har blitt mer krevende å leve i dag enn før fordi vi lever i et samfunn som utvikler seg raskere enn det som er naturlig. Ny teknologi øker tilgangen til nye arbeidsformer og til et utall nye rekreasjonsmuligheter. Mange, spesielt foreldre, opplever at de lever i en konstant tidsklemme, ikke nødvendigvis fordi det objektivt er slik at tiden ikke strekker til, men fordi vi vil ha så mye med oss av alt det livet kan tilby. (Tjersland, et. Al., 2018, s.141).

Historien har ofte en tendens til å gjenta seg og for å unngå at vi utvikler oss bakover er det viktig å være bevisst på historien. Artikkelen til Sommerfeldt ser på utviklingen av barnevernet gjennom 100 år.

Barnevernets funksjon på 1800 tallet handlet mer om å skape samfunnsnyttige borgere og å forebygge kriminalitet enn å se barnet som et individ. De ansattes oppgaver overfor barna var å føre tilsyn med og holde barna under oppsyn og se til at barna utførte sine praktiske oppgaver i tråd med forventningene. Ellers skulle de ansatte undervise barna, holde huset rent og i orden og forberede alle måltidene. Strukturering av dagen var klart beskrevet, mens det relasjonelle mellom de ansatte og barna er ikke beskrevet noe sted. De relasjonelle beskrivelsene kommer ikke frem før andre halvdel av 1900 tallet. Først da begynte man å se på barn som autonome, det var også først her det kom fram at barn ikke skulle refses kroppslig. Et rundskriv fra 1954 lyder som følger: «personalet ved barneverninstitusjoner har en ansvarsfull og krevende oppgave», og at dette arbeidet krever innsikt, forståelse, interesse og gode personlige egenskaper. Her legges det vekt på at kunnskap utover innsikt i barnestell og husholdning er nødvendig, psykologisk og pedagogisk innsikt er også pålagt. Hva som gjorde arbeidet krevende – om det hang sammen med antallet barn og dynamikken dem imellom, barnas forventede fungering eller andre faktorer – spesifiseres ikke. Rundskrivet anlegger et rettighetsperspektiv på barnet i form av at barnevernsnemnda skulle sikre at barna trivdes og følte seg trygge, og at de førte tilsyn med hvert enkelt barn.

Fortellinger om fremveksten av barneverninstitusjonene i Norge legger til rette for en suksessiv forbedring av barnas rammevilkår fra de tidligere straffende anstaltene med allmektige forstanderinner og forstandere til det retts sikre, evidensbaserte, forsvarlige barnevernet med profesjonelle yrkesutøvere i dag. Det kontinuerlige arbeidet med kvaliteten

ved barneverninstitusjonene skal motvirke at det er overlatt til tilfeldighetene hvorvidt barna opplever god omsorg når det offentlige overtar ansvaret.

Artikkelen viser at dagens barneverninstitusjoner har til felles med 1850-tallets institusjoner at det skal foregå et endringsarbeid med et mål om å skape samfunnsnyttige borgere. Alle planene inneholder en forventning om at innsatsen som legges ned, skal lønne seg i det lange løp med tanke på at barna som voksne vil bidra i samfunnsnyttig virksomhet.

En stor endring for barnevernsarbeideren før og nå er arbeidstaker rett på fritid. Det vil si at barna som før bare trengte å forholde seg til 1-2 voksne personer, må i dag forholde seg til opp til 20 personer som vi vet at kan være vanskelig for barna som allerede har opplevd omsorgssvikt, det å skulle ha en ny saksbehandler flere ganger kan være svært opprivende og vanskelig for barnet. Det er også vanskelig for barnevernspedagogen som ikke kommer i posisjon til å hjelpe barnet fordi barnet ikke klarer å åpne seg til så mange nye voksne. Barnevernsarbeidere står rett og slett i krysningen av offentlig og privat logikk.

Barnet i dag har en langt sterkere stilling og skal inngå som likeverdig part i sine relasjoner og selv arbeide med sin endring og utvikling. Den andre parten i relasjonen, miljøterapeuten, er imidlertid langt mindre fristilt til å utforme sin rolle og skape en relasjon i møte med barnet. Desto lenger vi kommer i utviklingen jo strengere rammer vil hjelperen få, og det blir vanskeligere og vanskeligere for en miljøarbeider å tilfredsstille alle kravene fra det offentlige. Økte krav er heller ikke synonymt med økt kvalitet på tilbudet som finnes, derimot kan det argumenteres med at det kan slå begge veier. Dersom kravene om mer utdanning og mer lover fortsetter har du til slutt ingen som klarer å møte alle disse kravene. Vi er nødt til å se på hva som er hensiktsmessig og hva som er overflødig.

I forhold til endringsarbeid i barnevernet som foregår i dag i forbindelse med forandringsfabrikken så er det mye gode innspill som er med på å hjelpe oss i riktig retning. Et eksempel er generelle begreper som de ønsker å bytte ut. Noen konkrete eksempler på det er å bytte ut behandling med systematisk hjelp til det barnet sier at det trenger, institusjon med kollektiv og fosterhjem med familiehjem. Effekten av å bytte ut slike utdaterte begreper er hensiktsmessig fordi det er med på å fjerne gammelt stigma rundt det å være «et barn som havner i systemet». Det er også med på å gjøre opplevelsen tryggere for barnet ved å bruke ord som er mer kjent og brukt i allmenn dagligtale.

4.3 PERSONLIG UTVIKLING – PRIVATSAK ELLER KOMPETANSEKRAV?

Skillet mellom de trekkene ved vår person som vi bør kunne gjøre krav på å skjerme som del av privatlivets fred, og de som er relevante i vår yrkesutøvelse er flytende. Ingen er feilfrie, verken som privatperson eller yrkesutøvere. Men det finnes selvfølgelig feiltrinn som er mer alvorlige enn andre. Ingen kan stå for ett sett grunnleggende holdninger og verdier som privatperson og et annet som yrkesutøver, og fortsatt gjøre krav på troverdighet. Er det likevel rimelig å gjøre personlig utvikling til en obligatorisk del av en profesjonell kompetanseoppbygning? Bør ikke verdier, holdninger og væremåter respekteres som privatsak? Hvem andre enn vi selv kan ha rett til å bestemme hvordan vi skal utvikle oss som mennesker? Og er det ikke slik at det viktigste av alt at vi er oss selv i samspillet med andre (Skau, 2018, s.78). Problemet med dette er at man fort kan bruke at «man er seg selv» som en dårlig unnskyldning for uprofesjonelle eller uetiske handlinger. Det å gå bevisst inn for å utvikle seg selv og modnes som person står ikke i motsetning til det å være ekte i møtet med andre. Det betyr i stedet at i samspillet med andre vil man forandre seg over tid. Vi er alle unike og det skal vi fortsette å være. Vil vektlegging av personlig kompetanse ta fra oss retten til å være forskjellige og i stedet gjøre oss alle til politisk korrekte kloner? Mest sannsynlig ikke.

Hensikten med bevisst arbeid med å utvikle vår personlige kompetanse er ikke at alle skal bli mer like, men at kvaliteten på det vi alle står for – i vår forskjellighet – skal bli bedre. Det vil også innebære å verdsette og respektere forskjeller mellom oss. Våre verdier og tanker, følelser og atferdsmønster kommer hele tiden til uttrykk i våre kommunikative handlinger. Det gjelder både når vi sier noe, og når vi ikke sier noe som helst. Når mennesker er nær hverandre vil uunngåelig hverandres handlinger bli en del av hverandres opplevelser og utfoldelsesmuligheter. Personlig kvalitet, slik den kommer til uttrykk i handlinger og væremåter, kan derfor aldri være en ren privatsak (Skau, 2018, s.79).

Mange vil være enige i at fagfolk foruten om tradisjonell fagkompetanse, også har bruk for en viss type personlig egenhet. Enigheten blir midlertidig satt på prøve når vi skal sette ord på hva disse egentlig består av, hvor viktige de er innenfor et helhetlig kompetansebilde, og

hvorvidt de er en form kompetanse som kan utvikles. Fjernt fra alle festtaler, teorier og de gode intensjonene synes ressursene fortsatt først og fremst å dirigere til mer kvantitative, håndfaste og målbare sektorer både i samfunnet generelt og i profesjonsutdannelsen. Så lenge vi plasserer menneskelige kvaliteter utenfor det egentlige kompetansebegrepet, vil utviklingen av de lett fortone seg som en slags luksus, et overskuddsfenomen som reserveres til de gode tidene og for de miljøterapeutene som er spesielt interesserte. Derfor vil ikke arbeid med å utvikle personlig kompetanse bli prioritert på en bredere basis hvor situasjonen er preget av en stressende hverdag og med dårlige økonomiske betingelser. Som fagfolk forventer vi gjerne at de menneskene vi har å gjøre med i vår yrkesutøvelse, skal lære og utvikle seg og forandre noe ved seg selv og sitt liv gjennom samspillet med oss, så hva får oss til å tro at vi ikke selv kan trenge å gjøre det samme? (Skau, 2018, s.80).

4.4 KJÆRLIGHETSKRAVET

I Norge opptrådte begrepet kjærlighet først i Barnevernpanelets rapport i 2011, og ble etter dette gjentatt i flere sammenhenger, blant annet i den stadig sterkere kritikken Barnevernproffene og Forandringsfabrikken rettet, og fortsetter å rette, mot norsk barnevern. Kritikken går spesielt på begreper som de mener er utdatert, men også generell praksis. Et begrep de spesielt ønsket å innføre var begrepet kjærlighet. Jeg vil påstå at kravet i praksis ikke vil endre så mye fordi det blant annet er vanskelig å etterprøve om en barnevernsarbeider møter dette nye kravet fordi kjærlighet er noe som bare kan føles og ikke kan måles.

Jeg mener det er mer det symbolske rundt lovendringen som skaper debatt, enn de faktiske konsekvensene i praksis, spesielt siden det er mange generelle spørsmål rundt dette kravet som ikke har gode svar per dags dato. Et eksempel, som også er nevnt tidligere i teksten, på det er at man argumenterer med en lovendring basert på at det er mest kvinner i yrket, noe som for meg oppleves som å reise 100 år tilbake i tid. Det er også problematisk å skulle bestemme hvordan andre skal føle. Å prøve å diktere andres følelser strider imot andre barnevernsfaglige prinsipper som likeverd, respekt og autonomi. Ved å kreve følelser av andre respekterer man ikke den andres personlige grenser og man svekker det private rom. Man bør aldri strebe etter at alle skal være like, på samme måte som at en barnevernsarbeider ikke skal kreve at en ungdom eller et barn skal være på en spesifikk måte. Myndighetene bør også ha tillit til at de som ønsker å jobbe i et slikt yrke har gått inn i det fordi de genuint

ønsker å gjøre en forskjell og fordi de mener at de har noe å gi til barn i vanskelige situasjoner.

Basert på de ulike perspektivene på kjærlighet som er presentert tidligere i teksten, kan man si at kjærlighet opererer i relasjonen mellom barnevernsansatt og ungdom. Kjærligheten omfatter emosjonell bekreftelse, tillit og forståelse, og alle disse foregår kun med en viss gjensidighet. Dette innebærer ikke nødvendigvis en privat væremåte, men i det minste en personlig fremtoning i relasjonen. Selv om profesjonelle relasjoner i sosialt arbeid fort kan bli sett på som enveis relasjoner, viser studier at alle menneskelige relasjoner er gjensidige. Gjensidighetsforhold handler om at barnevernsarbeideren har et forhold til ungdommen som en bruker, men også som en venn (Alexander og Charles, 2009, s.10). Gjensidigheten synes ved at begge parter viser hverandre kjærlighet, deltar i aktiviteter, lek og fellesskap med hverandre. Til tross for at barnevernsarbeiderne er profesjonelt sett ansvarlige for å tilrettelegge de riktige grensene i den profesjonelle relasjonen, står likevel ungdommene i en posisjon til å sette eller tilby det de mener er de rette vilkårene (Alexander og Charles, 2009, s.14). Begge parter påvirker nærheten, distansen, intimiteten og gjensidigheten i en profesjonell relasjon (Alexander og Charles, 2009, s.18). Forholdet mellom en sosialarbeider og en klient kan arte seg ganske forskjellig, dette avhenger av hvilke oppgaver sosialarbeideren skal ivareta i det gitte tilfellet. Hovedregelen for det meste av det vi kaller sosialt endringsarbeid, er at sosialarbeideren ikke kan utføre sitt arbeid uten at hun eller han har klart å bygge opp en nær og betydningsfull relasjon til klienten. Mye forskning viser til at en tillitsfull og trygg relasjon mellom behandler og klient har mer å si for et positivt utfall enn behandlingsprosessen og metodene (Tjersland, et. Al., 2018, s. 125).

5.0 AVSLUTNING

Vurderinger og beslutninger i barnevernet er ofte preget av usikkerhet fordi det finnes sjeldent et fasitsvar. Feil vurderinger får store konsekvenser for både barnet og familien. For barnevernspedagogen kan dette være følelsesmessig krevende, og det stilles høye krav til skjønnsutøvelse og faglig kompetanse. Selv om vi har lovverk, prinsipper, og konvensjoner å

forholde oss til, er det ikke alltid like lett å vurdere hva som er barnets beste og hva som er riktig hjelp til rett tid.

Etter min mening vil ikke å endre ordlyden av loven endre den faktiske praksisen i riktig retning, og jeg tenker det er mange andre faktorer som spiller inn. Det er vanskelig å bestemme hvordan et menneske skal møte andre, noe som fungerer for en person fungerer ikke for en annen. Barnevernspedagoger bør blir oppfordret til å bruke seg selv i arbeidet sitt slik som på Gartnerhaugen, men selv få bestemme hvor sine egne grenser går. Å skulle kreve kjærlighet jobber på mange måter imot det vi har lært om relasjonsbygging og gjensidighet. Dette betyr ikke at man ikke skal kunne vise kjærlighet, men jeg tenker at slike følelser bør få oppstå der det faller seg naturlig. Omsorg derimot er et bedre beskrivende ord for hva vi bør kunne pålegges i omsorgsykker fordi omsorg er mindre subjektivt enn kjærlighet.

Departementet legger vekt på at formålsbestemmelsen skal være retningsgivende for barnevernets prioriteringer. Videre skal den gi en forventning til ansatte om å møte barn med trygghet, kjærlighet og forståelse. Dette forutsetter at ansatte i barnevernet har relasjonskompetansen og er personlig egnet til å jobbe med barn. Ansatte i barnevernet er en offentlig tjenestemann som utøver myndighet på vegne av det offentlige. Offentlige tjenestemenn forvalter et lovverk som gir innbyggerne rettigheter, men også plikter. I barnevernet er ansatte både hjelpere og kontrollører. Forventninger til offentlige tjenestemenn er at de er korrekte, nøytrale og rasjonelle, og ikke lar seg styre av følelser, sympatier og antipatier. Kjærlighet kan på mange måter oppleves fjernt i en slik sammenheng.

Kjærlighetskravet utfordrer skillet mellom det personlige og det private for barnevernsarbeideren på en måte fordi kjærlighet er noe de aller fleste forbinder med en privat sfære, men ut ifra mine funn vil ikke det nye kjærlighetskravet ha en direkte innvirkning på det private og det personlige for en barnevernsarbeider fordi det uansett er umulig å være helt privat i dette yrket. Hvor mye en klarer å åpne seg opp for hverandre blir styrt av en gjensidighet, hvor barnevernspedagogen er nødt til å jobbe med selvregulering og mentalisering i forhold til ungdommen eller barnet det gjelder, for å sette sunne styringer for relasjonen. Jeg tror kravet er ment som en måte å tydeliggjør at barnevernet skal anerkjenne barnets behov for tilknytning og for å vokse opp i et miljø med omtanke og emosjonelt støttende omsorg. Jeg tror også det er ment som en oppvåkning i forhold til prioriteringer når man er i en stresset hverdag, å bli minnet på hva som faktisk er det viktigste; som er å ivareta barna på best mulig måte.

Uttalelse fra Barnevernsproffene om at de ønsker seg barnevernsarbeidere som bryr seg, som har et varmt og åpent kroppsspråk, varme øyne og en stemme og ord som gjør at barn kan oppleve trygghet, er uansett et godt utgangspunkt å ha med seg for barnevernsarbeidere i møte barn i barnevernet, kjærlighetskrav eller ei.

6.0 LITTERATURLISTE

Aamodt, L. G. (2014). *Den gode relasjonen* (2. utg. ed.). Oslo: Gyldendal akademisk. *100 sider

Alexander, C. & Charles, G. (2009). *Caring, Mutuality and Reciprocity in Social Worker—Client Relationships: Rethinking Principles of Practice*. *Journal of Social Work*, 9(1), ss.5-22.

https://www.researchgate.net/publication/274712973_Caring_mutuality_and_reciprocity_in_social_worker-client_Rethinking_principles_of_practice *19 sider

Barnevernlov. (92). *Lov om barneverntjenester* (LOV-2021-06-18-96). Lovdata.

<https://lovdata.no/lov/1992-07-17-100/§1-1>

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS. *260 sider

Forandringsfabrikken (2017), *Innspill til Barne- ungdoms- og familiedirektoratet om kompetansebehovene i barnevernstjenestene i Norge*. https://forandringsfabrikken.no/wp-content/uploads/2021/03/Horingsinnspill_til_barnevernloven.pdf *59 sider

Fromm, E. (1991). Om kjærlighet.

<http://www.nb.no/nbsok/nb/796bcd2b2332217bfa747e432405b940.nbdigital?lang=no#0> *44 sider

Gundersen, K., & Moynahan L. (2006). *Nettverk og sosial kompetanse* (1.utg). Gyldendal. *150 sider.

Honneth, A. (2006) *Kamp om anerkendelse*. København: Hans Reitzels Forlag *200 sider

Neumann, C. B. (2012). *Omsorgsetikk i barnevernet*. Sosiologi i dag, 42(3-4), 104- 124. *21 sider

Neumann, B., C. *Kjærlighet på bestilling – om staten, barnevernsarbeidere og følelser*. (2019). *Tidsskriftet Norges barnevern*. <https://www-idunn-no.ezproxy.uis.no/doi/10.18261/issn.1891-1838-2021-04-05>

Paulsen, V., Aune, J. A., Melting, J. K., Stormyr, O. & Berg, B. (2017). Relasjonen som plattform i møte med ungdom i barnevernet. *Tidsskriftet Norges barnevern*. <https://www-idunn-no.ezproxy.uis.no/doi/full/10.18261/issn.1891-1838-2017-02-02>

NDLA, (2020, 05.11). Profesjonell omsorg i arbeid med unge. <https://ndla.no/subject:1:03e810db-3560-47b5-a5f6-e7afe1d0a2d6/topic:1:283ddec5-923c-412c-b880-cf71f42516d2/topic:1:fcd739b6-1047-47d7-8091-fec8c1c2cf22/resource:94f0f877-da44-4c65-a41a-e1f70732636c>

Nortvedt, P. (2001) *Profesjonell omsorg –dyd eller ferdighet*. I Ruyter, K. W. og Vetlesen, A. J. (red.) *Omsorgens tvetydighet: egenart, historie og praksis*. (ss.41-65). Oslo. Gyldendal Akademisk

Røkenes, O. & Hanssen, P-H. (2007). *Bære eller breste: Kommunikasjon og relasjon samhandling med mennesker* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Skau, G. M (2017). *Gode fagfolk vokser: personlig kompetanse i arbeid med mennesker*. Oslo: Cappelen akademisk.

Sommerfeldt, M. B. (2019). Relasjoner mellom barn og voksne på barneverninstitusjoner i Norge, vår tids forståelser sett i et historisk perspektiv. *Tidsskriftet Norges barnevern*.
<https://www-idunn-no.ezproxy.uis.no/doi/10.18261/ISSN.1891-1838-2019-03-04>

Støren, I. (2013). *Bare søk: praktisk veiledning i å skrive litteraturstudier* (3.utg.). Cappelen Damm AS. *65 sider

Tholin, K. R. (2014). Den betydningsfulle omsorgen. I V. Glaser, I. Størksen & M. B. Drugli (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen. Forskning og praksis* (s. 219–233). Fagbokforlaget. *14 sider

Tjersland, O.A., Engen, G. & Jansen, U. *Allianser*, 2.utg. Gyldendal Akademisk.

Selvvalgt pensum: 932 sider

